

در ترقی وطن و بیداری ملت و ترویج معارف عزمی ثابت و سعی بلیغ دارد. بعضی از مقالات مفیده روزنامه تمدن را در این تاریخ خود درج می‌نمایم فعلا روزنامه تمدن هفتگی است لکن مدیرش گفت پس از تهیه و حاضرشدن اسباب و لوازم یومیه خواهد شد.

تعیین ولیعهد

امروز در عمارت کالری که یکی از عمارات سلطنتی است جشن ولایتعهد فراهم گردید و بر حسب میل اعلیحضرت شاهنشاه فرزند بزرگ اعلیحضرت شاهنشاه زاده اعظم سلطان احمد میرزا به ولایتعهد برقرار گردید. حجج اسلام و امنای دولت و بعضی از وکلاء مجلس با شاهزادگان عظام و وزرای فخام و سفراء دول بر حسب دعوت حاضر بودند. فرمان همایون را خطیب قرائت نمود و کمر و شمشیر مرصع را که امتیاز و علامت این منصب جلیل است جناب اشرف صدر اعظم طراز میان و زیب قامت آن والا گهر ساخت. حاضران تبریک و تهنیت گفته پس از صرف شربت و شیرینی شیرین کام و رطب اللسان به منازل خود مراجعت نموده سن ولیعهد تقریباً دوازده سال است در وجاهت و صباحت و ملاحظت سرآمد اقران و امثال خویش است و خوب هم تربیت شده است (صورت ولیعهد از روی عکس درج شود).

مذاکرات مجلس امروز در چند ماده بود :

اول - قرائت اعتبارنامه بعضی وکلاء و مذاکره در باب وکیل رشت.

ثانی - مذاکره در باب امتیازنامه بانک ملی و یا قرض از خارجه و قرائت بعضی فصول امتیاز نامه.

روز یکشنبه ۱۲ ذی الحجة الحرام ۱۳۲۴ - مذاکرات مجلس :

اولاً - اعتبارنامه‌های بعضی وکلاء را قرائت نمودند. دونفر وکیل از قم یکی حاجی ملا محمود واعظ دیگری آقا فتح‌اله خان بیگدلی پذیرفته شدند. جناب اشرف الادبا وکیل فیروز کوه نیز پذیرفته شد جناب حسام‌الاسلام وکیل اصناف رشت و جناب ناظم العلماء وکیل ملایر و آقا میرزا هادی جواهری وکیل اصناف اصفهان و آقا شیخ ابراهیم زنجانی وکیل زنجان نیز پذیرفته شدند.

ثانیاً - قرائت بعضی از فصول امتیازنامه بانک ملی.

روز دوشنبه ۱۳ - امروز مجلس تعطیل است. در انجمن طلاب مذاکره از اختلاف کرمانشاه بود که در کرمانشاه اختلافی بزرگ در قبول کردن مشروطیت به میان آمده بالاخره رجوع به علماء عتبات کرده‌اند. علماء ثلاثه نجف یعنی جناب حجة الاسلام آقای حاج میرزا حسین حاج میرزا خلیل و جناب حجة الاسلام آقای آخوند ملا محمد کاظم خراسانی و جناب حاج شیخ عبدالله مازندرانی حکم کرده‌اند به وجوب مشروطیت دولت ایران و اینکه مردم اطاعت احکام مجلس شورای ملی را بنمایند. با این وصف باز جمعی از

مستبدین و علماء مخالفت نموده مانع انتخاب و کلاء می‌باشند، ولی امام جمعه کرمانشاه با نهایت میل در امر مشروطیت و امر انتخاب ساعی است. از بذل مال و جان دریغ نمی‌فرماید. بنای طلاب برای این شد که مجلس رسماً از دولت بخواهد که مانعین مشروطیت را جلوگیری نماید.

روز سه‌شنبه ۱۴ ذی‌الحجه الحرام ۱۳۲۴ - مذاکره مجلس امروز در چند امر بود: اولاً - قرائت اعتبارنامه میرزا مرتضی قلیخان و کیل ملاکین اصفهان و پذیرفتن او را در مجلس.

ثانیاً - عدم مساعدت وزراء و خود را مسئول ندانستن. حاصل آنکه باید وزراء مسئول به مجلس معرفی شوند و صریح نوشتند به صدراعظم که روز یکشنبه باید وزراء به مجلس حاضر شوند و پس از آن معرفی شوند والا مجلس تعطیل خواهد شد.

فوت امام جمعه کرمانشاه

روز چهارشنبه ۱۵ ذی‌الحجه الحرام ۱۳۲۴ - امروز خیر فوت مرحوم امام جمعه کرمانشاه را که از مشروطه خواهان واقعی بوده است شنیده و در کرمانشاه همین يك نفر رئیس مشروطه خواه بود، بعضی می‌گویند آن مرحوم را مسموم کرده‌اند. به هر جهت روز جمعه ۱۹ ذی‌القعده تقریباً يك ساعت و نیم به غروب مانده به مرض سکنه رحلت فرمود. صورت تلگراف حجج اسلام عتبات را که به کرمانشاهان مخابره فرموده‌اند به دست نیاوردیم لکن تلگراف جناب حجة الاسلام آقای آخوند ملا محمد کاظم خراسانی را دست آورده درج می‌داریم و هذا صورته :

صورت تلگراف حضرت حجة الاسلام آقای آخوند ملاکاظم خراسانی

جنابان شریعتمداران آقا سید فاضل و آخوند ملا محمد حسین و آقا سید محمد رضا سلم الله تعالی .

بحمداله دولت ابد آیت استدعای علماء اعلام را در اقامه مجلس محترم ملی که اصول و مواد آن قواعد محکم دین اسلام است اجابت. لهذا اقدامات مجدانه در انجام این امر اهم وظایف و عما قریب انشاء الله تعالی موجب قوت دین و دولت خواهد بود (محمد کاظم خراسانی).

روز پنجشنبه ۱۶ ذی‌الحجه الحرام ۱۳۲۴ - امروز وزیر داخله سلطان علیخان و وزیر مالیه ناصر الملك و وزیر خارجه و وزیر عدلیه و وزیر معادن و وزیر علوم و وزیر لشکر به مجلس آمدند و کلاء اظهار داشتند شما بنا بود روز یکشنبه حاضر شوید که جناب صدراعظم وزراء را معرفی نمایند حالا امروز آمده‌اید و صدر اعظم و وزیر جنگ حاضر نشده‌اند ؟ قدری مذاکره نمودند در باب مسئول بودن وزراء که روزنامه مجلس مذاکرات را نوشته

است . وزراء هم که حاضر بودند به تسامح و طفره جواب می دادند و از امروز بوی نفاق و خلاف استشمام می شود چه وزراء باید به اتفاق و کلاء کارکنند نه اینکه به گردن یکدیگر واردکنند .

مقدمات تشکیل انجمن مخفی

روز جمعه ۱۷ ذی الحجة الحرام ۱۳۲۴ - امروز بر حسب دعوت در خانه جناب آقا سید برهان خلخالی دعوت داشتیم بنده نگارنده با جناب ذوالریاستین کرمانی با هم رفتیم پس از ورود به آنجا جناب آقا سید علی شیرازی و ارشدالدوله و برادرش سدیدالملک هم آنجا بودند و نقیب السادات ملایر میرزا سید حسن ملایری و جناب ناظم العلماء وکیل ملایر هم وارد شدند . بعد از تعارفات رسمی و صرف جای و قلبان جناب آقا سید برهان گفت ما سابقاً انجمن مخفی تأسیس نموده والحمدالله به مقصود خود نایل آمده ! لکن امروز نیز محتاج به انجمن می باشیم ، از این جهت آقایان را زحمت داده و عرض می کنم: امروز احتیاج ما به انجمن مخفی بیش از سابق است و باید متحد و متفق شویم و قسم بخوریم که در بیداری اهالی ساعی و جاهد باشیم .

بنده نگارنده به ملاحظه بودن ارشدالدوله و برادرش که از اجزاء امیر بهادر بود گفتم ما سابقاً محتاج بودیم به انجمن که به دستگیری یکدیگر مردم را به حقوق خود بیا گاهانیم ولی امروز بحمدالله دارای مجلس شورای ملی و مملکت و دولت را مشروطه می بینیم، اهالی هم بیدار شده اند .

اولا - انجمن لازم نداریم .

ثانیاً - مخفی بودن برای چه؟ زیرا که تقیه نیست و مخالفی نداریم که از او خوف داشته باشیم . بلی تکلیف عموم عملاً و دانشمندان این است که متحد و متفق باشند و خدمت به دولت و ملت نمایند .

ارشد الدوله نطق بسیار مفصلی نموده که حاصلش این است .

اعلی حضرت مایل به مشروطیت نمی باشد ، وزراء به متابعت میل شاه اخلال می کنند عمأ قریب زحمات وطن خواهان به هدر خواهد رفت اگر از من ملاحظه می کنید:

اولاً - من از نوکری دولت خارج شده ام و فقط به ملاحظه نمک خوارگی و احسان با امیر بهادر مرادده جزئی دارم او هم که خانه نشین و از کار افتاده است .

ثانیاً - آنکه من اول قسم به قرآن و دین و شرف خود می خورم که در خدمت به وطن از بذل جان و مال دریغ ندارم . اگر با شما نباشم با جمعی دیگر متحد شده و مقاصد خود را که خدمت به ملت باشد انجام خواهیم داد . اینکه مایلیم با شما شروع در کار کنیم به چند ملاحظه است :

اولاً - آنکه شما مدتی انجمن داشته‌اید و بهتر می‌دانید و مردم را بهتر می‌شناسید ،
و ثانیاً - جناب آقا سیدبرهان که مقصود مرا دانست مرا دلالت به این مجلس و شماها
نمود .

ثالثاً - چون شما امتیاز روزنامه را دارید من حاضریم که کمک نقدی و غیره بنمایم و
به توسط روزنامه خدمت خود را انجام دهیم حالا اگر عرایض مرا از روی صدق و راستی
می‌دانید که قرآن حاضر کنید تا اول من قسم یاد نمایم ، بعد شماها قسم بخورید .
جناب آقا میرزا سید علی که امتحان خود را داده بود و سابقاً هم ما ایشان را به
انجمن اولیه دعوت کرده بودیم گفت : فرمایشات شما صحیح است . امروز احتیاج ما به
انجمن مخفی بیش از پیش است ، چه از قرار ظاهر شاه مایل به مشروطیت نیست و هم بعضی
ملاها و شاعران و وزراء اخلاص می‌کنند. پس بر ماها فرض و متحتم است که دست به دست
هم داده به نصیحت و پند و اعمال قوای خود ملت و دولت را متحد و متفق نمائیم و هر کس
اخلاص به مشروطیت کند او را اصلاح و یا از بین برداریم دیگر آنکه بعضی مطالب است
که پس از قسم خوردن و اطمینان عرض خواهیم کرد .

جناب نقیب‌السادات ملایری گفت : ملاحظه کنید این ایام شیخ زین‌الدین ذاکر شاه
علناً جمعی را با خود هم‌دست نموده و جداً مخالفت می‌نماید . پس باید در مقابل آنان جمعی
باشند که محض رضای خدا و نجات ملت مخفیانه اقداماتی نمایند . بالاخره پس از سه چهار
ساعت مذاکره و اقامهٔ براهین و ادله قرآن حاضر نموده اول جناب ارشدالدوله قسم خورد
که به تمام قوای خود در خدمت به ملت و وطن حاضر باشد و از بدل مال و جان دریغ
نکند بعد جناب سدیدالملک برادرش قسم یاد نموده بعد هر یک از ماها قسم خوردیم و دست
به دست یکدیگر داده که خون خود را در راه دین اسلام و حفظ احکام الهی و حمایت از
مشروطیت مضایقه نکنیم .

پس از قسم و اطمینان جناب ارشدالدوله شرحی از حالات شخص خود و اسرار دولتی
بیان نمود که ما خیلی احتیاج به دانستن آنها داشتیم .

انجمن انصار

جناب آقا میرزا سیدعلی شیرازی گفت : ما يك انجمن مخفی به اسم انجمن انصار
داریم که نظامنامهٔ آن را ارائه خواهیم داد و این انجمن دارای یازده نفر اعضاء می‌باشد
که هر يك از اعضاء مكلفند يك انجمن یازده نفری تشکیل دهند و این اعضاء هم به
همین تکلیف مکلفند. حالا اگر صلاح باشد ما پس از تکمیل عدد خود را به آن انجمن پیوسته
کنیم و من رابطهٔ بین شما و آن انجمن می‌باشم آن وقت هر يك از شماها يك انجمن یازده
نفری مخفی تشکیل کنید و خودتان رابطه باشید فایدهٔ این پیوستگی و اتصال این است که
هم به مقصود خود نایل می‌شویم و هم يك زمانی خواهد آمد که پنج‌شش هزار نفر برادر داریم ،

که يك وقتی به درد يكدیگر خواهم خورد . آراء قرار گرفت بر فرمایش آقا الا آنکه جناب ارشدالدوله گفت ما باید آن اعضاء را بشناسیم و معرفی آنان را بکنید جناب آقامیرزا سید علی فرمود پس از آنکه آنها مطمئن شدند و شما را امتحان کردند اگر اذن دادند من معرفی آنها را می نمایم والا محال است که بگویم . چون بنده مسبوق به صدق کلام آقا بودم گفتم صحیح است و در این روز این انجمن متصل به انجمن انصار گردید و صورت اسامی این انجمن مخفی از این قرار است .

جناب آقا سید برهان الدین خلیفای	جناب ذوالریاستین آقامیرزا احمد کرمانی
جناب آقا میرزا سید حسن نقیب السادات ملایری	جناب ناظم العلماء ملایری و کیل مجلس
جناب سیددالمملک برادر ارشد الدوله	جناب ارشدالدوله علیخان مأمور کشیک خانه
بنده نگارنده میرزا احمد ناظم الاسلام کرمانی	نواب مستطاب شاهزاده محمد حسن میرزا
سید امین السادات - جناب آقامیرزا سید علی	جناب میرزا محمدخان نوّه حاجی مشیر حضور

ارشدالدوله يك انجمن دیگر در تحت این انجمن تشکیل داد که یکی از اعضای میرزا ابراهیم خان منشی سفارت فرانسه و دیگری آصف الممالک کرمانی بود . سایرین را هنوز نمی دانم زمان انعقاد اکثر اوقات شب سه شنبه و شب جمعه بود مکان اجتماع در خانه های يكدیگر بود ، نظامنامه این انجمن که در واقع مبدأ همه و یا اکثر نظامنامه های تهران است از این قرار است :

نظامنامه انجمن مخفی شعبه از انجمن انصار

بسم الله الرحمن الرحيم - قل اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء و تنزع الملك ممن تشاء و تعزمن تشاء الى آخر آیه - برای هر عده که در يك مقصد مشی می کنند مجلسی لازم است ، تا رأی در آن مقصد معلوم شود به همین جهت انعقاد مجلس را پیشنهاد خود نموده ایم . ترتیب انعقاد مجلس از قرار فصول ذیل است :

فصل اول در شرایط اعضاء مجلس

- ۱ - احدی به عضویت قبول نخواهد شد مگر بر مراتب مذکوره در ذیل به کلام الله مجید سوگند یاد کند و جان خود را رهینه این سوگند قرار دهد .
- ۲ - قصدی جز خدمت به نوع و مجلس شورای ملی در نظر نداشته باشد .
- ۳ - در حفظ مجلس شورای ملی تا به مقام تركجان حاضر باشد .
- ۴ - از روی عقیده قلبی به گفتار و کردار ، دشمن ظلم و ظالم باشد .
- ۵ - سر بدهد و سر ندهد یعنی جزای کشف سر مجلس را دادن سر خود داند .

۶ - تمام اعضاء را در حکم شخص واحد بدانند یعنی خیانت به اعضاء را خیانت به خود دانند .

۷ - کسانی که داخل انجمن نشده اگر پدر و برادر باشد حکم بیگانه را دارد در اسرار مجلس و نباید به آنها اسرار گفته شود .

۸ - مرافقت و اتحاد هر يك از اعضاء قطع نمی شود مگر به مرگ .

۹ - مسافرت ترك جمعیت و اتحاد نمی کند .

۱۰ - سن اعضاء کمتر از بیست نباید باشد .

فصل دویم در ترتیب انعقاد مجلس

۱ - عده اعضاء باریس یازده نفر بیش نباید باشد .

۲ - وضع اجتماع و نشست و برخاست باید برخلاف قانون شرع نباشد .

۳ - انعقاد انجمن در غیر ضرورت از هفته [ای] يك روز کمتر نخواهد بود و در ضرورت به اقتضای وقت اعلان می شود .

۴ - به جهت شروع در مذاکرات حضور شش نفر باریس شرط است ولی برای تحصیل رأی و قطع عملی باریس از هشت نفر کمتر نخواهد بود .

۵ - صحبت مذهبی و خارج از مقصد و نجوی بکلی ممنوع است .

۶ - مذاکرات با کمال ادب باید باشد . در بین نطق دیگری نباید

سخن گفت .

۷ - اهانت و هتاکی ممنوع و مرتکبش به مجازات خواهد رسید .

۸ - انجمن صدر و ذیل ندارد شئون رسمی بکلی متروک است .

۹ - محل انعقاد نباید معین باشد در ختم انجمن محل انجمن بعد معین می شود .

۱۰ - اعضاء در اول وقت باید حاضر باشند و الا هر ربع ساعت يك

قران باید به صندوق انجمن بدهند مگر عذر عوجه داشته باشد که اکثر بپسندند .

۱۱ - انجمن به اکثریت آراء يك رئیس و يك منشی از خود معین خواهد کرد .

۱۲ - هر مطلبی که طرح شد تا به انجام نرسد شروع در غیر آن جایز نیست .

۱۳ - رعایت الاهم فالاهم در شروع به مطالب باید کرد .

۱۴ - خدمت مجلس با خود اعضاء است نوکر حق ورود ندارد .

فصل سویم در تکالیف رئیس

۱ - رئیس اگر چه رئیس است ولی تابع انجمن است .

- ۲ - رئیس باید حافظ نظم و قانون انجمن باشد که بدل به اغتشاش نشود.
- ۳ - مدت ریاست رئیس از شش ماه بیشتر نباید باشد بعد از شش ماه به اکثریت آراء ثانیاً رئیس انتخاب می شود .
- ۴ - اخبار و نوشتجات که از خارج به انجمن می آید باید به رئیس برسد و رئیس به منشی داده در انجمن قرائت کند. (مراد نوشتجاتی است که از اعضاء می رسد والا به انجمن مخفی کسی راه ندارد) .
- ۵ - رئیس حق نطق و رأی ندارد مگر در صورتی که جای خود را به دیگری واگذارد .
- ۶ - رئیس حق رأی ندارد مگر در صورت تساوی آراء که هر طرف را که رئیس اختیار کرد اکثریت با آن طرف است .
- ۷ - هر تکلیفی که اتفاق یا اکثریت آراء بر اجرای آن تعلق گرفت باید به رمز مخصوص رئیس امضاء کرده بعد اجرا شود .
- فصل چهارم در تکلیف منشی
- ۱ - تمام مطالبی که موضوع بحث می شود یادداشت نموده و بعد از اجراء صورت انجام آن را بانمره و تاریخ ثبت و ضبط نماید .
- فصل پنجم در تکالیف عموم اعضاء
- ۱ - هیچ حکمی بدون مشورت و اکثریت آراء به موقع اجراء گذارده نمی شود .
- ۲ - هیچ يك از اعضاء نمی تواند از عضویت استعفا بدهد ، اگر از روی استبداد خود را خارج کرد حکم او در ماده پنجم مقرر شده .
- ۳ - هیچ کدام از اعضاء نباید از دیگری رنجش داشته باشد در صورت ظهور رنجش باید به مجلس اظهار کند و در دل نگاه ندارد تا زود رفع کدورت شود .
- ۴ - تحمیل فوق العاده بر برادران ممنوع است .
- ۵ - تکلیف فرد فرد اعضاء تحصیل اطلاعات از خارج و رسانیدن به مجلس است اما اخبار انجمن بیرون نباید برود مگر به اجازه (ولی من اخبار غیر سری را در این تاریخ به اجازه درج می کنم) .
- ۶ - عذری که اکثر انجمن قبول کنند در عدم ادای تکالیف پذیرفته می شود .
- ۷ - در موقع رفع ظلم از برادران منتظر اجماع سایر برادران نباید بود .

- ۸ - سوی افشای سر انجمن که در ماده پنجم از فصل اول ذکر شده جزای تخلف از سایر مواد مذکوره موکول به تعیین انجمن است که با رعایت اکثریت آراء حکمش صادر شود .
- ۹ - هرگاه یکی از اعضاء گرفتار شود و بهرمز اعلام کرد برای نجات او همه برادران حاضر شوند .
- ۱۰ - هرکدام از برادران برای امر مهمی خبر کرد باید هیئت انجمن جهت انجام آن امر مهم حاضر شوند .
- ۱۱ - مأموریت اجراء احکام مهمه بهطور داوطلبی است نه اجبار در صورت تعدد داوطلب باید قرعه کشید .
- ۱۲ - هرکدام از برادران در راه مقصد شهید شد یا صدمه به او رسید که از کار افتاد یا به مأموریت مسافرت نمود بر ذمه عموم اهالی انجمن های انصار واجب است که از ورثه و عیالات او و خرج مسافرت تکفل نمایند .
- ۱۳ - هر يك از اعضاء باید لاقبل هر هفته ده شاهی به صندوق انجمن بدهد و درزاید بر ده شاهی مختار و مزید افتخار است .
- ۱۴ - هر يك از مواد مذکوره به اقتضای وقت با رعایت اکثریت تغییر می پذیرد .

فصل ششم در ترتیب صندوق انجمن

- ۱ - هر انجمنی صندوقی لازم دارد .
- ۲ - در هر انجمنی به اکثریت آراء يك نفر امین از خود باید انتخاب کنند و به امین صندوق نامیده می شود .
- ۳ - مهر صندوق باید در نزد رئیس ضبط باشد .
- ۴ - حساب صندوق در عهده منشی است .
- والسلام علی من اتبع الهدی .
- پس از قرائت نظامنامه آراء همگی متفق شده و متفرق شدیم . ولی این مطلب را هم ذکر کنم که اتمام اعضاء انجمن در مجالس بعد شد . چه جناب ذوالریاستین هنوز عازم به عضویت این انجمن نبود و مایل بود که در انجمن آدمیت عضو شود؛ ولی کار گذشت و از آن انجمن ایشان را منصرف نمودیم .

روز شنبه ۱۸ ذی الحجة الحرام ۱۳۲۴ - امروز مجلس تعطیل است به واسطه عید غدیر و در خانه های علماء اعلام که مردم دیدن می روند از وزراء و عدم اقدام آنها در مشروطیت گفتگو بود . در مدرسه شریفه سادات امروز جشن بزرگی بود ولی جناب آقا شیخ علی زرنندی که از طلاب مدرسه سپهسالار و از ناطقین است (جشن سادات را بهم

زد و مجلس آنان را مکدر نمود ، اگر چه باعث این حرکت آقا شیخ علی فقط غرض شخصی بود ، که مشارالیه با جناب حاج میرزا یحیی دولت آبادی مؤسس این مدرسه عداوت داشت . ولی بهانه عدم ترقی شاگردها بود بالاخره نزاع جزئی و ایراد در غیر موقع کلی شد . طلاب باجوب و چماق ریخته دوسه نفر را مشلق نمودند ، و ضمناً بی احترامی به وزیر علوم ، علاءالملک هم شد ، که بعلاوه فحش و بدگفتن از او چند چوبی هم به سر وزیر علوم زدند (۱) لکن مقصود طلاب جناب حاج میرزا یحیی دولت آبادی بود که در اول امر فرار کرد و پنهان شد چیزی که خیلی بد شد شکستن دل ذراری رسول اکرم صلی الله علیه و آله بود و ترسیدن آنها به حدی که اطفال گریه می کردند و پناه به مهمانان و واردین می بردند به هر جهت خیلی بد شد و کار به افتضاح کشید به طوری که بنده نگارنده خجالت می کشم که این واقعه را مشروحاً و مفصلاً بنکارم . باری وزیر علوم به حالت شکایت رفت حضور شاهنشاه و اثری هم مترتب بر آن نشد . زیرا که جناب حجة الاسلام آقای آقا سید عبدالله به ملاحظه طلاب مدرسه سپهسالار و بی میلی ایشان به جناب حاجی میرزا یحیی نگذارند که از آقا شیخ علی زرنندی اهانتی شود و بطور مسامحه و ملاحظه جواب دادند آخر قرار شد که طرفین را صلح دهند و از این فاجعه و واقعه عقبه نکردند .

روز یکشنبه ۱۹ ذی الحجة الحرام ۱۳۳۴ - مذاکرات مجلس امروز در چند امر

بود :

اولاً - شکایت از بی نظمی و بی ترتیبی مجلس شورای ملی .

ثانیاً - شکایت از تماشاچیان .

ثالثاً - تشکی از اینکه در انجمن ها و مجالس عمومی طلب مغفرت کرده اند برای میرزا رضای کرمانی قاتل ناصرالدین شاه .

رابعاً - از بی احترامی که به وزیر علوم شده است در مدرسه سادات .

خامساً - مسئولیت وزراء .

سادساً - نداشتن عدلیه صحیح و اینکه مردم ناچار تظلمات خود را به مجلس اظهار می دارند .

سابعاً - قسم خوردن و کلاء به این معنی باید و کلاء قسم بخورند که خیانت به دولت و ملت نکنند .

ثامناً - وضع قانون وقواعد ادارات دولتی .

معرفی وزراء به مجلس

امروز محترم السلطنه از طرف دولت آمد به مجلس و رقعہ از صدراعظم آورد که

۱ - قسمت بین پرائنز در نسخه اصلی خط خورده است .

این طور وزراء را معرفی نموده بودند .

مشیر السلطنه وزیر عدلیه - ناصر الملك وزیر مالیه - علاء السلطنه وزیر امور خارجه - وزیر افخم وزیر داخله - علاء الملك وزیر علوم - فخر الملك وزیر تجارت - دبیر الدوله وزیر لشکر - مهندس الممالك وزیر معادن و طرق و شوارع . بعد از قرائت این لایحه و کلاء گفتند: وزیر جنگ کیست؟ محتشم السلطنه گفت وزیر جنگ سپهسالار است ولی او مسئول نیست طرف سؤال وزیر لشکر است .

باری مذاکرات بسیار در امروز شد نظامنامه مجلس سنا و امتیازنامه بانک ملی را نیز آورده بود داد ، لکن و کلاء گفتند: باید وزیر جنگ خود را مسئول بداند . دیگر آنکه وزیر گمرک و وزیر پست لازم نداریم گمرک و پست با وزیر مالیه است . وزیر مطبوعات لازم نداریم اداره مطبوعات و معارف با وزیر علوم است . وزیر دواب لازم نیست دواب در اداره وزیر داخله است . بالاخره عده وزراء و حدود آنها و مسئولیت آنها در مجلس باید حتماً معین و معلوم گردد و دیگر ما از خارجه وزیر نمی خواهیم ، مسیو نوز که خود را وزیر گمرک و پست می داند باید عزل شود .

ضرب سکه به نام محمدعلی شاه

دوشنبه ۲۰ ذی الحجة الحرام ۱۳۴۴ - امروز سکه جدید و ضرب اسم محمدعلی شاه که هم به طلا و هم به نقره سکه کرده بودند ، در شهر متفرق شد . و مسیو نوز که بلاوة گمرک و پست رئیس ضرابخانه هم هست قدر معتدبه از این سکه جدید تقدیم نمود حضور اعلیحضرت و امروز در انجمن طلاب مذاکره بود از اینکه وزراء مایل به استبداد می باشند و در مشروطیت همراهی ندارند . در واقع از دیروز و امروز بین ملک و وزراء اختلاف سرزده و خلاف و نفاق بین دولت و ملت از امروز شروع می شود و نیز طلاب در باب مدرسه سادات گفتگو کردند که باید مدرسه سادات را از دست حاجی میرزا یحیی دولت آبادی گرفت . انجمن مخفی هم امروز در خانه بنده نگارنده منعقد گردید جناب ارشدالدوله گفت باید انجمن های مخفی و علنی تشکیل داد و باید (۱) مشدی ها و کلاهای را و ادار کنیم که انجمن تشکیل و تأسیس نمایند .

پاره [ای] از مطالب سری نیز مذاکره شد که بر حسب قسمی که یاد کرده ام که اسرار انجمن را اظهار ننمایم نمی توانم اظهار کنم و بنویسم و کلای آذربایجان عموماً و جناب تقی زاده خصوصاً در بیداری مردم خیلی سعی و جاهداند .

روز سه شنبه ۲۱ ذی الحجة الحرام - امروز ادیب التجار اصفهانی لایحه به مجلس آورده و قرائت نمود که روزنامه مجلس آن لایحه را درج کرده است که همه آن راجع به امر

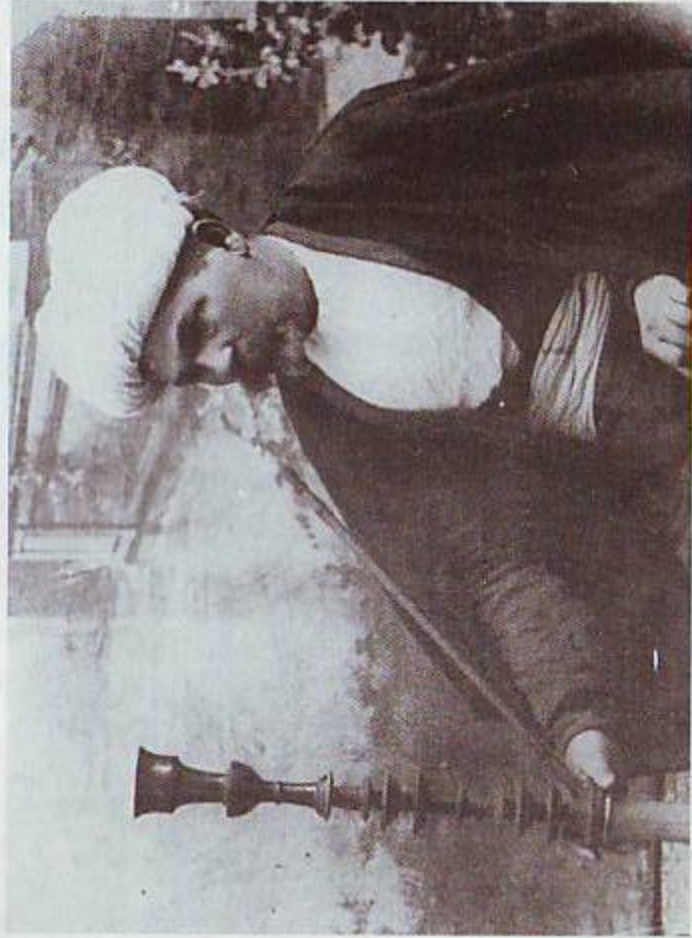

ولی وزیر مالیہ ناصر الملک ہمہ را بہ طفرہ و توریہ و یا ارشاد و کلا و القاء علم بود بہ وکلاء مثلا ذکر قانون اساسی و لزوم آن و اصلاح بودجہ ایران و انحصار وکلاء و وزراء را در عدہ معین... (ص ۱۶۴)

... باری علاء الملک وزیر علوم به حالت شکایت رفت حضور شاهنشاه و اثری هم بر آن مترتب نشد. (ص ۷۹)

نوز بلژیکی

مسیرونوز که بعلاوة گمرک و پست رئیس شراپخانه هم هست ندر معتدبه از این سکه جدید تقدیم نمود
حضور اعلیحضرت . . . (ص ۸۰ جلد چهارم)